Voorstel aan college en raad

Nummer:	02430000157780
Datum:	25 september 2023
Opsteller:	I.M. van der Graaff
Portefeuillehouder:	Wethouder W. Mazier
Onderwerp:	Septembercirculaire Gemeentefonds 2023

Het college van B&W besluit:
Kennis te nemen van de septembercirculaire Gemeentefonds 2023 en de effecten te betrekken bij de 2e tussentijdse rapportage 2023.

Inleiding
Op 19 september jl. is de Septembercirculaire Gemeentefonds 2023 verschenen. Deze circulaire is gebaseerd op de Miljoenennota van het rijk en bevat nieuwe ramingen over de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Vanwege de demissionaire status van het kabinet is deze circulaire beleidsarm.

Het kabinet heeft aangegeven de koppeling van de groei van het Gemeentefonds met de rijksuitgaven (trap op/trap af) los te willen laten. In deze circulaire is voor de jaren vanaf 2027 een doorrekening opgenomen van de groei van het Gemeentefonds door koppeling aan de historisch meerjarige groei van het BBP (Bruto Binnenlands Product). Voor 2027 gaat het om een bedrag van € 706 miljoen, wat is toegevoegd aan het Gemeentefonds. De VNG heeft hier niet mee ingestemd en het onderwerp is controversieel verklaard. Een nieuw kabinet zal met gemeenten hierover een definitieve afspraak moeten maken. Het voorstel is daarom om deze middelen nog tot in ieder geval de meicirculaire reserveren. Dan is er waarschijnlijk meer bekend over de onderhandelingen tussen de VNG en het Rijk alsmede de nieuwe kabinetsformatie.

<u>Kader</u>
Financiële verhoudingswet, Gemeentewet en Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Beoogd effect
Het informeren van het bestuur over de belangrijkste uitkomsten van de septembercirculaire Gemeentefonds 2023 en de effecten hiervan op de begroting.

Argumenten
1. De financiële effecten van deze beleidsarme septembercirculaire 2023 zijn meegenomen in de tweede tussentijdse rapportage 2023. Vanuit deze rapportage wordt de begroting 2023 en de nieuwe meerjarenbegroting 2024-2027 gewijzigd.

Financiën
In onderstaande tabel wordt weergegeven wat de bijstelling van de algemene uitkering voor Harderwijk is op basis van de septembercirculaire ten opzichte van de meicirculaire 2023 en het budgettaire effect hiervan op de (meerjaren)begroting. Daaronder wordt per onderdeel een toelichting gegeven.

Effect Septembercirculaire *bedragen x € 1.000*

	Onderwerp	2023	2024	2025	2026	2027
	Septembercirculaire 2023	96.955	103.498	103.922	95.112	96.251
	Meicirculaire 2023	95.840	102.239	102.842	94.159	93.714
	Bruto effect Septembercirculaire	**1.115**	**1.259**	**1.080**	**953**	**2.537**
1	Taakmutaties (koppeling met beleidsterrein)	-210	-196	-79	-74	-63
2	Vrijval stelpost BTW compensatiefonds (BCF)	-300				
3	Vrijval financieringssystematiek BCF					194
4	Stelpost loonontwikkeling 2024		-800	-800	-800	-800
5	Stelpost volume ontwikkelingen					-1.786
	Effect 2021 en 2022 ten laste van 2023	-99				
	Netto effect Septembercirculaire	**506**	**263**	**201**	**79**	**82**

(positief getal = voordelig; negatief getal = nadelig)

1 Taakmutaties (beschikbaar houden voor betreffende beleidsterreinen)
Onderstaand een overzicht van de taakmutaties.

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	2023	2024	2025	2026	2027
Bijzondere bijstand en vroegsignalering		115			
Rijksvaccinatieprogramma – maternale kinkhoest		12	12	11	11
Veilig wonen	7	7	7	7	
Faciliteitenbesluit opvangcentra	139				
WsW bijdrage – verhoging wettelijk minimum loon	64	62	60	56	52
Totaal taakmutaties	**210**	**196**	**79**	**74**	**63**

Bijzondere bijstand en vroegsignalering – middelen om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen.

Rijksvaccinatieprogramma – maternale kinkhoest - Vanaf 1 januari 2024 wordt de uitvoering van de maternale kinkhoestvaccinatie overgedragen aan de gemeenten. Deze vaccinatie wordt dan toegevoegd aan de opsomming van vaccinaties in het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). De middelen worden toegevoegd aan het budget van Icare, waar de uitvoering belegd is.

Veilig wonen - De veiligheid van bestuurders is een vereiste voor het goed functioneren van het openbaar bestuur. Per 1 oktober 2023 wordt de werkgeversverantwoordelijkheid voor hun veiligheid daarom geëxpliciteerd met een wijziging van de Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers. De middelen worden toegevoegd aan een nieuw budget ‘Veilig wonen’.

Faciliteitenbesluit opvangcentra – het ontvangen bedrag betreft een nabetaling over 2021. Met dit bedrag is in de jaarrekening 2021 al rekening gehouden.

WsW bijdrage - Gemeenten ontvangen compensatie voor de Wsw als gevolg van de verhoging van het wettelijk minimumloon. De middelen worden doorbetaald aan de Inclusief Groep

2 Vrijval stelpost BTW compensatiefonds
Het BCF-plafond bedraagt € 3,96 miljard voor de gemeenten in 2022. Als de gezamenlijke declaraties onder het plafond blijven, wordt het verschil in het gemeentefonds teruggestort. Bij overschrijding van het plafond vindt er een uitname plaats. In de septembercirculaire wordt jaarlijks een voorschot verstrekt op de verwachte onderschrijding. In de meicirculaire volgend op het kalenderjaar volgt de definitieve afrekening. In deze circulaire bedraagt het voorschot voor Harderwijk € 922.000,- (in het bruto effect). In de begroting is een stelpost opgenomen van € 300.000,- voor verwachte onderschrijding. Deze stelpost kan vrijvallen.

3 Vrijval stelpost financieringssystematiek BCF
In de meicirculaire 2023 is vanaf 2027 € 1 miljard aan het gemeentefonds toegevoegd. Een deel daarvan komt automatisch terecht in het BTW-compensatiefonds. Dit was in de meicirculaire nog niet verwerkt, maar daar is via een stelpost wel rekening mee gehouden. De verwerking vindt nu plaats in het accres van de septembercirculaire, waardoor de opgenomen stelpost vrij kan vallen.

4 Stelpost loonontwikkeling 2024
In de begroting 2024-2027 is gerekend met een stelpost CAO van 5,2% voor 2024, gebaseerd op de meicirculaire 2023. In de septembercirculaire bedraagt het percentage loonvoet sector overheid 6,7%. Momenteel wordt er onderhandeld over de CAO voor 2024. Voorgesteld wordt om een aanvullende stelpost in de begroting 2024-2027 op te nemen van € 800.000,- o.b.v. de loonvoet. In dit bedrag is ook rekening gehouden met de personele lasten van Meerinzicht die voor rekening van Harderwijk zullen komen. Bij de advisering over de bestuursrapportage van Meerinzicht is reeds een bedrag gereserveerd voor CAO 2024. De hier voorgestelde reservering van middelen is aanvullend om tot de 6,7% te komen voor zowel Harderwijk als Meerinzicht (voor dat gedeelte dat voor rekening van gemeente Harderwijk komt).

5 Stelpost volume ontwikkelingen
Bij de Voorjaarsnota 2023 is door het Rijk besloten om de volumeontwikkeling vanaf 2027 te indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. Daarmee volgt het accres niet meer de ontwikkelingen van de Rijksbegroting (trap op, trap af). Deze nieuwe financieringssystematiek is in de Miljoenennota 2024 nader uitgewerkt. Met deze nieuwe indexatie zullen vanaf dat moment alle volumeontwikkelingen bekostigd moeten worden. Er komen geen extra bedragen in het accres meer bij, ook niet als de Rijksbegroting verder groeit. De VNG is niet gekend in deze wijziging en heeft er ook niet mee ingestemd. De indexering vanuit het BBP is volgens de VNG niet voldoende om met name de volumestijgingen in het sociaal domein op te kunnen vangen. Daarmee bestaat het risico dat de methodiek in de onderhandelingen tussen Rijk en VNG nog gaat wijzigen of misschien zelfs teruggedraaid wordt. Tevens is het onderwerp controversieel verklaard in de tweede kamer, dit betekent dat een nieuw kabinet hier zich over zal moeten buigen. Voor Harderwijk is het bedrag voor volumeontwikkelingen vanuit deze circulaire voor 2027 afgerond € 1,8 miljoen structureel.

Gemeente Harderwijk reserveert op basis van bestaand beleid géén middelen voor volume ontwikkelingen. Echter door de onzekerheid van de onderhandelingen tussen het Rijk en de VNG is het advies om de middelen op een stelpost te zetten. Bij de meicirculaire 2024 is vermoedelijk meer bekend over de uitkomsten en kan er heroverwogen worden of de middelen alsnog vrij kunnen vallen.

Alternatieven
Er kan voor gekozen worden om een gedeelte of het volledige volume accres vanaf 2027 vrij te laten vallen. De middelen maken dan onderdeel uit van het begrotingssaldo. Het gevaar is dan dat deze middelen al uitgegeven zijn, mocht het Rijk besluiten de financieringssystematiek toch weer uit te stellen of te wijzigen. Het advies is daarom om de middelen tenminste tot de a.s. voorjaarsnota/meicirculaire te reserveren en de ontwikkelingen af te wachten. Wel worden, met het oog op de ombuigingsopgave, de ontwikkelingen op de voet gevolgd.

In de bijzondere ledenbrief van de VNG die onlangs in verschenen wordt ook e.e.a. uitgelegd over de financieringssystematiek en de visie van de VNG hierop. Deze is als bijlage bijgevoegd. Wij onderschrijven deze visie.

Bijlagen
1. Septembercirculaire Gemeentefonds 2023
2. Bijzondere ledenbrief VNG reactie op de rijksbegroting 2024